ادامه از صفحه اول

مرغ یک پا ندارد

این دستاورد کمی نیست که آن را انقلاب اسلامی در سال ۵۷ به بار آورده است. اسطوره سلطنت دیگر توان سیاسی‌اش را از دست داده و حامیانش ناگزیرند برای رسیدن به قدرت آن را نادیده بگیرند و به توازن قدرت روی آورند. اغلب تحلیل‌های طیف‌های اپوزیسیون خارج از ایران به دلیل درک و دریافت نادرست از شرایط کنونی توازن قوا در کشور اگر راه به بیراه نبرد، سطحی و کم‌رمق است. ازاین‌رو است که آنان در پس همه تحلیل‌هایشان خواسته یا ناخواسته دل به کشورهای همسو با آنان و قدرتمند چون آمریکا بسته‌اند. از این منظر بین سلطنت‌طلبان و مجاهدین خلق(منافقین) که خصم یکدیگرند، تفاوتی وجود ندارد. توازن قدرت در ایران تغییراتی اساسی کرده است. اعتراضات دی‌ماه ۹۶ این توازن قدرت را علنی کرده و نشان داد استعاره «اصلاح‌طلب اصولگرا دیگه تمومه ماجرا» فقط یک سویه از آن است. استعاره‌ها سویه‌های دیگری نیز دارند که مغایر با سویه‌های علنی آنها است. در توازن قدرت هم‌نشینی اصلاح‌طلب و اصولگرا جای امیدواری زیادی برای اپوزیسیون نمی‌گذارد. جریان‌های سیاسی داخلی چون در بازی توازن قدرت مشارکت دارند، بی‌تردید از مزایای آن نیز سود خواهند برد. مزایایی همچون انعطاف‌پذیری در مقابل جریان‌های نوظهور داخلی و به استقبال صلح و مدارا شتافتن پیش از تخاصم. از همین رو است که اپوزیسیون به‌سرعت به اشتباه خود پی برد و سعی کرد دوباره اصلاح‌طلبان و حتی اصولگرایان را در سیاست داخلی جدی بگیرد. حوادث سال ۸۸ و دی‌ماه ۹۶ به پیامدهای خواسته خود دست نیافت. پیامدهای ناخواسته آن اگر به نفع منتقدان داخلی بود، اما برای اپوزیسیون خارجی دستاوردی جز جنگ تبلیغاتی نداشت. اینک نقشه جغرافیایی سیاسی ایران علنی شده و این جغرافیا به نفع کسانی است که از قدرت اثرگذاری بیشتری برخوردارند. این اثرگذاران الزاما از میان منتقدان داخلی و خارجی نیستند. هر توان سیاسی، بخشی از توانش را در علنی‌شدن از دست خواهد داد و بخش دیگرش با طولانی‌شدن فرایند مطالبات در زمان مستحیل خواهد شد؛ خاصه اگر این جریان‌ها به مطالبات حداقل جاری خود دست یابند. دور از انتظار نیست که در انتخابات ۱۴۰۰ همه طیف‌های نقشه جغرافیایی سیاسی ایران پای صندوق‌های رأی بروند و مسیر دموکراسی را به روش گذشته ادامه دهند. تجربه چهار دهه سیاست‌ورزی در انقلاب اسلامی ایران نشان داده مرغ یک پا ندارد.

همه برندگان اجلاس اوپک

توافق دیروز اعضای اوپک و غیرعضو اوپک به نوعی تأکید و تقویت توافق تثبیت تولید نفت بود، آنجا که کشورهای حاضر تأکید کردند رقم کاهش یک‌میلیون‌و ۸۰۰ هزار بشکه مورد توافق رعایت شود و میزان کاهش بیش‌ازحد که در حدود یک میلیون بشکه پیش‌بینی می‌شود، در بازار جبران شود. با این تصمیم هم توافق ۲۰۱۶ حفظ شد و هم یک میلیون بشکه نفتی که بیش از حد معین کاهش یافته و مورد تأکید برخی کشورها مانند روسیه و عربستان بود، محقق شد.چنان‌که در سطور گذشته بیان شد، این توافق به‌راحتی به دست نیامد. مذاکرات سخت، پیچیده و فشرده بزرگان نفتی در وین در سه روز، این توافق برد- برد را برای اعضا به همراه داشت، اما شاه‌کلید و نشست سرنوشت‌ساز که این مهم را رقم زد، دیدار وزیران نفت ایران و عربستان ساعتی قبل از آغاز اجلاس رسمی وزیران نفت اوپک بود. ظاهرا تاریخ دوباره برای اوپک و این دو کشور و تقریبا یک‌سال‌و نیم پس از توافق ۲۰۱۶ تکرار شد و ایران و عربستان در شرایطی که بدترین شرایط مناسبات سیاسی را در طول چند دهه اخیر تجربه می‌کنند، در موضوع و منفعت مشترکی به نام نفت به توافق می‌رسند. عربستان به تبعیت از سیاست‌های خصمانه چندساله اخیر خود، قصد همراهی با تحریم‌های آمریکا علیه ایران و اثربخشی آن را داشته و دارد. این کشور در نظر داشت شرایط را در اجلاس اوپک به سمتی ببرد که وضعیت تولید و عرضه نفت در بازارهای جهانی در ماه‌های آینده، از طریق کمک به جایگزینی نفت تحریمی ایران، متعادل باقی ماند. در مقابل ایران می‌کوشید از اهرم توافق ۲۰۱۶ و با تلاش برای حفظ آن، مانع از اجرای راحت تحریم‌های نفتی آمریکا علیه ایران شود. برخلاف دوره قبلی تحریم، ایران قصد داشت در نهایت بهره‌برداری را از ابزارهای دیپلماتیک و فرصت‌های بین‌المللی خود از جمله اوپک داشته باشد و به کمک اوپک مانع از تکرار تجربه تلخ تحریم‌های گذشته شود که در آن اوپک نقش منفعل و چه‌بسا منفی علیه ایران داشت. به نظر می‌رسد این هم اتفاق افتاد و ایران در پناه دیپلماسی انرژی در نهایت از این اجلاس بهره برد؛ اما این همه دستاورد نیست، بلکه چنانچه قبلا نیز بارها این نگارنده بر آن تأکید کرده، نفت و همکاری‌های نفتی ایران و عربستان، تجربه و فرصت خوبی است که دو کشور می‌توانند با ایجاد حس و نفع مشترک، دیگر مشکلات و چالش‌های سیاسی و امنیتی خود را حل‌وفصل کنند. فرصت ایجادشده در موضوع همکاری نفتی ایران و عربستان باید به حوزه‌های دیگر نیز تسری یابد. در این راستا پیشنهاد می‌شود نهایت بهره‌برداری از دیپلماسی نفتی برای این مهم صورت گیرد. نهایت اینکه نشست ۱۷۴ اوپک جدای از اینکه بار دیگر توان دیپلماسی انرژی کشور را نشان داد، ثابت کرد که چگونه می‌توان با تعامل و گفت‌وگو به جایی رسید که همه به منفعت مشترک بیندیشند.

شگرد تیم مذاکره‌کننده نفتی ایران در نشست اوپک نتیجه داد

گریز از تله نفتی

شکوفه حبیب‌زاده: مذاکرات این دوره نشست اوپک، هرچند به واسطه اعمال تحریم‌های آمریکا بر ایران و ونزوئلا، فشرده و پردغدغه بود؛ اما نتیجه داد و قدرت ایران در اوپک را دوباره به نمایش درآورد. ایران پیش از آغاز نشست صدوهفتادوچهارم این سازمان، پیشنهاد داده بود تا پایبندی صددرصدی اعضا به توافق همکاری اوپک و غیراوپک برای حفظ تعادل در بازار استمرار داشته باشد که در نهایت باز هم دیپلماسی نفتی ایران به بار نشست و اعضا با این پیشنهاد موافقت کردند. این به آن معناست که تولید حدود یک میلیون بشکه در روز بیش از سهمیه‌بندی‌های قبلی ادامه یابد. پیش‌تر بیژن زنگنه، وزیر نفت ایران، اعلام کرده بود که با هرگونه افزایش تولید نفت اوپک مخالف است؛ زیرا بازار با بی‌تعادلی مواجه نیست. این همه در حالی است که پیش از برگزاری این دوره نشست اوپک، ترامپ در تلاش بود با مذاکراتی پشت پرده با عربستان، توافق‌نکردن برای افزایش تولید و برهم‌خوردن توافق همه‌جانبه بین اوپک و غیراوپک را بر گردن ایران بیندازد و به تعبیری طوری وانمود کند که ایران زیر میز زده است. بااین‌حال هوشمندی تیم مذاکره‌کننده سبب شد تا هم منافع ایران حفظ شود و هم در کنار آن، توطئه آمریکا خنثی شود.

واکنش بازار نفت به نتیجه اوپک

در بازار نفت در واکنشی سریع به تصمیم تازه اوپک برای تثبیت سطح تولید، قیمت نفت در بازارهای جهانی سه درصد افزایش یافت. بنچ‌مارک بین‌المللی نفت خام، برنت، ۲.۱۹ دلار یا سه درصد جهش کرد و به هر بشکه ۷۵.۲۴ دلار رسید. این شاخص نفتی قبلا در ساعت ۱۸:۰۵ به وقت تهران در ۷۵ دلار قرار داشت. قیمت نفت سبک آمریکا ۱.۸ دلار در هر بشکه جهش کرد و به ۶۷.۳۴ دلار رسید. این در حالی است که در پی نگرانی‌ها از به‌توافق‌نرسیدن بین اعضا، روز قبل از نشست، قیمت نفت بیش از دو درصد سقوط کرده بود.

نتایج این توافق چیست؟

بنا بر نتایج حاصل از نشست، توافق همکاری کشورهای عضو و غیرعضو سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) برای کاهش در مجموع روزانه یک‌میلیون‌و ۸۰۰ هزار بشکه‌ای (یک‌میلیون‌و ۲۰۰ هزار بشکه اوپک و ۶۰۰ هزار بشکه کشورهای غیرعضو اوپک) همچنان معتبر خواهد بود. به گزارش «شرق» همچنین اعضای اوپک و غیراوپک در ماه‌های گذشته یک میلیون بیشتر از میزان تعهد خود کاهش عرضه در بازار داشته‌اند و این به آن معناست که به جای یک‌میلیون‌و ۸۰۰ هزار بشکه در روز، دومیلیون‌و ۸۰۰ هزار بشکه کاهش عرضه صورت گرفته است؛ به‌گونه‌ای که اکنون میزان تعهد و پایبندی آنها حدود ۱۵۰ درصد است. حالا بنابر تصمیم نشست ۱۷۴ اعضای اوپک، آن دسته از اعضا که در توافق حضور داشته (به غیر از نیجریه، لیبی و ایران) و بیش از میزان تعهد خود کاهش تولید داده‌اند، براساس سهم تعیین‌شده خود تولید خواهند کرد؛ به‌گونه‌ای که در این شرایط میزان پایبندی مجموع اعضای اوپک کاهش می‌یابد و به رقم صد درصد می‌رسد که در صورت عملی‌شدن این تصمیم، در عمل روزانه یک میلیون بشکه نفت بیشتر وارد بازارهای جهانی خواهد شد که این به معنای افزایش تولید نیست و تنها به منزله پایبندی صد درصدی به توافق همکاری اوپک و غیراوپک است. دراین‌حال ممکن است امکان روانه‌شدن همه این یک میلیون بشکه به بازار وجود نداشته باشد و میزان کمتری وارد بازار شود.

افزون‌براین اگر یکی از اعضای حاضر در این توافق کاهش تولید درخورتوجهی داشته باشد، برای جبران این کاهش تولید با آن کشور مذاکره و در صورت توافق طرف‌ها، جبران این کاستی انجام می‌شود. پیش‌تر بسیاری از رسانه‌ها، از همسونبودن اعضا در نشست خبر داده بودند؛ اما روز گذشته با پیشنهاد ایران، دوباره دستیابی به اجماع ممکن شد.

زنگنه: همان شد که از اول گفتم

وزیر نفت پس از پایان نشست اوپک در جمع خبرنگاران گفت: تصمیم اوپک همان حرفی بود که روز اول بر آن تأکید داشتم؛ یعنی حفظ توافق قبلی اوپک.

به گزارش شانا، زنگنه افزود: همان‌طور که قبلا تأکید کرده بودم، توافق اوپک که در نوامبر ۲۰۱۶ حاصل شده بود، حفظ شد و معتبر است. فقط تصمیم گرفتیم تعهد بیش از صد درصدی از بازار حذف شود و میزان پایبندی اعضا به توافق به صد درصد کاهش یابد. برخی اعضا که کمتر از سهمیه تولید کرده‌اند، می‌توانند تولید بیشتری داشته باشند. باید دید این تصمیم در عمل چگونه اجرا خواهد شد.

او از اعلام اعداد خودداری کرد و گفت: رقم نمی‌گویم؛ چون فکر می‌کنم تنها تعداد کمی از اعضای اوپک می‌توانند بیشتر تولید کنند؛ اما درباره پایبندی صد درصدی توافق کردیم.

وزیر نفت اتخاذ این تصمیم را حاصل توافق و حسن نیت اعضا دانست و گفت: فکر می‌کنم این تصمیم اوپک مقبول و معقول است. این توافق از جولای اجرائی خواهد شد.

خواستم در تاریخ ثبت شود

زنگنه اظهار کرد: همان‌طور که پیش‌بینی می‌کردم، برخی اعضا نمی‌خواستند حرفی علیه آمریکا یا درباره سیاست‌زدایی از بازار نفت بزنند. من این را می‌دانستم و یادآور شدم که این اتفاق ممکن است برای هریک از اعضا بیفتد. می‌دانستم همه از این حرف استقبال نمی‌کنند؛ اما خواستم ثبت شود.

زنگنه، جلسه را ترک کرد

این اخبار در حالی منعکس شده بود که یک روز قبل از برگزاری نشست صدوهفتادوچهارم اوپک، زنگنه به نشانه اعتراض جلسه مشترک نظارت بر بازار اوپک و غیراوپک را ترک کرده بود. البته باید در نظر گرفت که ایران به‌عنوان ناظر در این جلسه حضور یافته بود. با رفتن زنگنه از نشست، نگرانی‌ها برای توافق‌نکردن افزایش یافته بود.

ناامیدی ایران از روسیه

بهروز نعمتی، یکی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی که در این سفر، تیم دیپلماسی انرژی ایران را همراهی کرده بود، در توییت‌هایی جداگانه با انتقاد از موضع روسیه نوشته بود: «... متأسفانه روس‌ها مثل همیشه در زمان‌های حساس جا خالی دادند... روسیه نمی‌تواند شریک استراتژیکی برای ما باشد، آزموده را آزمودن خطاست... تقریبا می‌توان گفت: روس‌ها همیشه به ما رکب زده‌اند؛ باز هم گلی به جمال ونزوئلا». با این وجود از دید کارشناسان این اظهارنظرها نمی‌تواند چندان منطقی باشد؛ زیرا نباید نادیده گرفت که هر یک از اعضای سازمان اوپک و اوپک بزرگ (اوپک و غیراوپک) برای منافع ملی خود تلاش می‌کنند و لزوما همکاری‌نکردن روسیه در این نشست به معنای این نیست که این کشور پشت ایران را خالی کرده است. بااین‌حال، ناامیدی ایران از تصمیم روسیه برای افزایش تولید به‌خوبی در سخنان بیژن زنگنه هویداست. زنگنه پس از اتمام نشست در جمع خبرنگاران باز هم تأکید کرد که اوپک برای ما مهم است و اینکه غیراوپک چه تصمیمی خواهد گرفت، برای ایران اهمیتی ندارد. این گفته را می‌توان این‌گونه تحلیل کرد که ایران می‌داند روسیه از افزایش تولید همان‌گونه که از ماه‌های پیش آغاز کرده کوتاه نخواهد آمد؛ بنابراین از همان ابتدا نیز وزیر نفت ایران اعلام کرده بود پس از نشست اوپک در روز جمعه به کشور بازخواهد گشت و برای شرکت در جلسه مشترک اوپک و غیراوپک در روز شنبه (امروز) در وین نخواهد ماند.

بازی تیم مذاکره‌کننده جواب داد

نرسی قربان، کارشناس ارشد نفتی در گفت‌وگو با «شرق» درباره نتیجه این نشست و شیوه مذاکره تیم مذاکره‌کننده ایرانی می‌گوید: عربستان سعودی و چند کشور همسو با این کشور در کنار آمریکا تلاش می‌کردند تا توافق اوپک و غیراوپک را کم‌رنگ کنند و این عدم توافق را گردن ایران بیندازند و بازار ایران را به‌واسطه تحریم‌ها، تصرف کنند.

قربان با بیان اینکه تیم مذاکره‌کننده ایران با توافقی که حاصل کرد، هم جلوی این تلاش‌ها را گرفت و هم اجماع اوپک و غیراوپک را حفظ کرد، ادامه می‌دهد: ایران با افزایش تولید یک میلیون بشکه که با حفظ منافع ایران به توافق رسیده، تأثیر عمده‌ای در بازار نگذاشت. به‌طوری‌که پس از نشست، بازارهای نفت برنت، بیش از یک درصد افزایش قیمت را به خود دیده است.

به گفته او، این یک بازی برد-برد بود. خیلی مهم بود که اجماع اوپک به هم نخورد و بر گردن ایران نیفتد. بنابراین می‌توان گفت بازی تیم مذاکره‌کننده جواب داد.

او با اشاره به اینکه سخنان آقای زنگنه درباره غیراوپک با لیدری روسیه، نشان از چه داشت، می‌گوید: بازی روسیه که خود نیز با تحریم روبه‌روست و مسائل مالی عمده‌ای دارد و با افزایش قیمت نفت قابل جبران است، نشان از توافق‌های پشت پرده با دیگران دارد.

توافق، دور از انتظار نبود

ایمان ناصری، مدیرکل خاورمیانه مؤسسه مشاوران بازار نفت و گاز FGE نیز در گفت‌وگو با «شرق» با بیان اینکه این توافق دور از انتظارات نبود، می‌گوید: تقریبا همه توقع این تصمیم را به دلیل همه اظهارنظرهایی که کمیته فنی اوپک اعلام کرده بود، داشتند.

به گفته او، براساس نتایجی که از مطالعات بازار انجام شده بود، انتظار افزایش ۵۰۰ هزار بشکه را داشتیم. اکنون برخلاف اضافه‌تولید یک‌میلیون‌بشکه‌ای که اعلام شده، تولید واقع‌گرایانه حدود ۵۰۰ تا ۶۰۰ هزار بشکه در روز است و احتمالا بیش از آن عملیاتی نخواهد شد که آن هم در نیمه دوم سال جاری عملیاتی خواهد شد.

۲ خبر نفتی

۱. پاتریک پویانه، مدیر ارشد اجرائی توتال، غول نفتی فرانسه که به‌دنبال اعمال مجدد تحریم‌ها علیه ایران، هنوز برای همیشه از ایران خارج نشده است، در مصاحبه با سی‌ان‌بی‌سی، چشم‌انداز ناامیدکننده‌ای برای شرکتش در ایران ترسیم کرد. او گفت: اداره یک شرکت بین‌المللی بدون دسترسی به تأمین مالی آمریکا یا سهامداری آمریکا، غیرممکن و این واقعیت جهان است که ما حق معامله با ایران را نداریم.

۲. تاکاشی تسوکیوکا، رئیس شرکت نفت ژاپن هم در کنفرانسی خبری گفت: درصورتی‌که دولت معافیت از تحریم‌های آمریکا را برای خریداران نفت ژاپنی تضمین نکند، مجبور به توقف خرید نفت از ایران هستیم. به گزارش رویترز، رئیس شرکت نفت ژاپن (پی‌ای‌جی) اعلام کرد: پالایشگاه‌های ژاپنی درصورتی‌که دولت دریافت معافیت از تحریم‌های آمریکا را برای ادامه واردات نفت از ایران تضمین نکند، بارگیری نفت خام ایران را از اول ماه اکتبر متوقف خواهند کرد. این در حالی است که دیروز منابع آگاه به بلومبرگ گفتند آمریکا از ژاپن خواسته تا واردات نفت ایران را به‌طور کامل متوقف کند اما هنوز هیچ تصمیمی گرفته نشده و گفت‌وگوها ادامه دارد.

انجمن واردکنندگان: منتظر نظر دادگاه می‌مانیم

پشت پرده قاچاق ۴۰۰ دستگاه خودرو

شرق: موضوع قاچاق بیش از شش هزار خودروی وارداتی در ماه‌های بسته‌بودن سایت ثبت سفارش واردات خودرو اگرچه از موضوعات داغ روز است اما کمتر مسئولی علاقه‌مند است درباره‌اش حرف بزند. برعکس، پرونده قاچاق ۴۰۰ دستگاه خودرو از گمرک هرمزگان، که اولین‌بار در فروردین ۹۷ بر سر زبان‌ها افتاد، از آن پرونده‌هایی است که مسئولان مختلف به مناسبت‌های مختلف درباره‌اش سخن گفته‌اند. پرونده‌ای که مانند ماجرای واردات شش هزار خودرو رنگ‌وبوی سیاسی ندارد اما بیش از هر پرونده قاچاق دیگری در سال جاری رسانه‌ای شده و در آخرین مورد، دادستان کل کشور را نیز به واکنش واداشته است؛ واکنشی که خبر از جدیت دستگاه قضا برای برخورد با یکی از واردکنندگان بزرگ خودروی کشور می‌دهد و البته با توجه به اختلاف‌نظرهای موجود میان مسئولان بر سر آن، پیچیدگی‌های خاصی نیز به این پرونده داده است.

ماجرا چیست؟

بررسی‌های «شرق» نشان می‌دهد که ماجرای پرونده قاچاق ۴۰۰ دستگاه خودرو در استان هرمزگان از بهمن ۹۶ کلید خورده است. در ماه‌های بهمن و اسفند ۹۶ در چند مرحله مجموعا ۴۲۴ دستگاه خودرو از طرف نمایندگی معتبر یک شرکت خودروسازی فرانسوی وارد گمرک شهید باهنر بندرعباس شده و از آنجا به مقصد انبار این شرکت در نزدیکی گمرک شهید باهنر خارج شده‌اند. شرکت‌های واردکننده خودرو معمولا در گمرکات کشور فضایی را برای نگهداری خودروی خود اجاره می‌کنند یا در نزدیکی گمرک انبارهایی می‌سازند تا برخی از اقدامات اولیه خود را روی خودروهای وارداتی انجام دهند. این اقدامات از بررسی‌های فنی تا نصب برخی تجهیزات یا جداکردن برخی قطعات یا آپشن‌ها را شامل می‌شود و جزئی از پروسه واردات و فروش خودروهای وارداتی در ایران است. این کار به دلیل تسهیل فرایند آماده‌سازی خودروها و کاهش هزینه‌های نگهداری خودرو در گمرک معمول است و به‌همین‌دلیل هیچ‌کس از تأسیس یک انبار مجهز با امکانات نگهداری و فنی مناسب در نزدیکی گمرک باهنر تعجب نمی‌کند؛ اما اختلاف‌نظرها آنجا شکل می‌گیرد که پلیس در عملیاتی محموله‌های وارداتی بهمن و اسفند این شرکت را در انبار مربوطه ضبط می‌کند و خبر قاچاق ۴۰۰ دستگاه خودرو را به رسانه‌ها می‌دهد. آنچه در اینجا محل اختلاف است، قاچاق‌خواندن این خودروها از سوی برخی از مسئولان و انکار آن از سوی برخی دیگر از مسئولان است. گروهی که این اقدام شرکت واردکننده را قاچاق نمی‌دانند، تأکید می‌کنند برای وقوع جرم قاچاق نیاز به وجود صفاتی هست که در این ماجرا وجود ندارد و صرف انتقال خودروها از گمرک به انبار شرکت در مجاورت گمرک در شرایطی که اطلاعات خودروها در اختیار گمرک بوده و امور گمرکی آن نیز انجام شده است، نمی‌تواند مصداق قاچاق باشد؛ اما طرف مقابل می‌گوید این اقدام به شکلی غیرقانونی انجام شده و نه‌تنها قاچاق صورت گرفته است؛ بلکه در واقع یک گروه سازمان‌یافته قاچاق ضربه خورده و متلاشی شده است. تیمی که به گفته پلیس، از سال ۹۲ مشغول فریب مشتریان بوده است.

اختلاف بر سر پرونده

از زمان انتشار خبر قاچاق ۴۲۴ دستگاه خودروی خارجی در بندر شهید باهنر بندرعباس، مسئولان مختلفی درباره آن واکنش نشان داده‌اند. سرتیپ عزیزالله ملکی، فرمانده انتظامی هرمزگان، یکی از این مسئولان بود که در گفت‌وگو با خبرنگاران از دستگیری اعضای یک باند سخن گفت که با همکاری نمایندگی پنج شرکت مشهور با استفاده از اسناد جعلی اقدام به واردات خودرو از مبادی رسمی می‌کردند. در مقابل برخی مسئولان وقوع قاچاق در این پرونده را منکر شده‌اند و معتقدند آنچه رخ داده، قاچاق نبوده است. مدیرکل گمرک شهید باهنر بندرعباس یکی از مسئولانی است که در فروردین ۹۷ در گفت‌وگو با ایسنا ادعای قاچاق ۴۲۴ دستگاه خودرو را تکذیب کرده و گفته بود: «همه ۴۲۴ خودروی خارجی در ماه‌های بهمن و اسفند سال گذشته در ۱۴ فقره به گمرک اظهار شده و اطلاعات اظهار مربوط به این خودروها مجوزهای قانونی و مقرراتی سازمان‌های ذی‌ربط، روشن و شفاف در سامانه جامع گمرکی و پنجره واحد تجارت فرامرزی موجود است». پس‌ازآن مراجع گمرکی حتی شماره‌های ثبت سفارش و مکاتبات و مجوزهای مربوط به این خودروها را نیز در اختیار رسانه‌ها قرار دادند. در مقابل رئیس کل دادگستری استان هرمزگان تأکید کرده بود که یک باند سازمان‌یافته قاچاق خودروهای خارجی منهدم شده و ۴۲۴ دستگاه خودروی خارجی فوق هم قاچاق بوده و توقیف شده‌اند. روایت متفاوت مسئولان از یک ماجرای واحد آنجا جالب‌تر می‌شود که بدانیم درحالی‌که مسئولان گمرک اطلاعات گمرکی این محموله را منتشر کرده بودند و درصدد پاسخ‌گویی درباره وضعیت این ۴۰۰ دستگاه خودرو برآمده بودند، فرمانده انتظامی هرمزگان در توضیحات خود از تحقیقات ویژه و تشکیل تیم کارآگاهی اطلاعاتی سخن گفته بود و با این اظهارنظر که «تحقیقات نشان‌دهنده فعالیت جعل، واردات غیرقانونی و فریب متقاضیان خودرو به وسیله این باند از سال ۹۲ تاکنون است»، ابعاد تازه‌ای به آن بخشیده بود. مسئله‌ای که به‌خوبی نشان می‌دهد حتی درباره ماهیت جرم انجام‌شده نیز توافقی میان مسئولان وجود ندارد و ابعاد آن نیز محل اختلاف طرف‌های مختلف است. به عبارت ساده‌تر گویا آنچه باعث اختلاف میان مسئولان شده، نه این ۴۰۰ دستگاه خودرو، بلکه پیشینه‌ای است که از آن بی‌اطلاعیم و آن گروه از مسئولان که این واردکننده را مجرم می‌دانند، حاضر نیستند اطلاعات بیشتری درباره آن بدهند و ارائه جزئیات را به زمان دیگری و در واقع پس از صدور رأی دادگاه موکول می‌کنند.

دادستان چه می‌گوید

حجت‌الاسلام منتظری، دادستان کل کشور، آخرین و بالاترین مقام مسئولی است که درباره این پرونده واکنش نشان داده. منتظری روز گذشته درباره این پرونده گفت: گزارش‌های واصله به بنده کاملا نشان می‌دهد که این خودروها به صورت قاچاق وارد کشور شده و اسناد و مدارک لازم هم در پرونده موجود است و به‌تازگی هم با برخی از مسئولان مربوطه صحبت کردم و آنچه را وظیفه ما است، دنبال می‌کنیم. دادستان کل کشور اضافه کرد: پرونده هم‌اکنون در مرحله تحقیقات و بازجویی است و تا زمانی که منتهی به صدور حکم قطعی نشود، نمی‌توان افراد را معرفی و جزئیات پرونده را بیان کرد.

منتظر نظر دادگاه می‌مانیم

مهدی دادفر، دبیر انجمن واردکنندگان خودرو، دراین‌باره به «شرق» می‌گوید: کالای قاچاق تعریف معین و مشخصی دارد و جرم‌انگاری اعمال نیز ضابطه‌هایی دارد؛ بنابراین ما منتظر هستیم تا در دادگاه مشخص شود خودروهایی که کشف شده‌اند و عملیاتی که روی آنها انجام گرفته، چه در بحث خروج از گمرک یا دپو در انبار مجزا یا تقدم و تأخر در اجرای فرایندهای اداری، مصداق قاچاق هستند یا نه. دادفر ادامه می‌دهد: باید بر این نکته تأکید کنم که در شرکت‌های معتبر و دارای قدمت بسیار بعید است که به‌راحتی کسی با آبروی خودش بازی کند و اعتبارش را برای چنین چیزی خدشه‌دار کند؛ چراکه دلیلی ندارد شرکتی آن هم با این سابقه کار و این حجم فعالیت اقتصادی بخواهد قاچاق انجام دهد. در نهایت باید منتظر دادگاه باشیم و ببینیم با توجه به مستنداتی که واردکننده ارائه کرده است، قاضی پرونده چه تصمیمی خواهد گرفت.

گزارش

اردکانیان به تاجیکستان سفر کرد

وزیر نیرو دنبال توسعه کشت فراسرزمینی

لیلا مرگن

● تاجیکستان که با ایران هیچ مرز مشترکی ندارد، تا مدت‌ها در محافل سیاسی ایران به‌عنوان منبع تأمین‌کننده آب خراسان‌رضوی معرفی می‌شد. قرار بود با یک خط لوله انتقال، یک میلیارد مترمکعب آب در سال از تاجیکستان به ایران منتقل و به ازای آن، نفت یا گاز به دولت تاجیکستان تحویل داده شود. البته به دلیل شرایط سخت‌گیرانه دولت تاجیکستان و شاید ملاحظات سیاسی، هیچ‌گاه این طرح عملیاتی نشد. گویا در دور جدید مذاکرات دیپلماتیک با سرپرستی رضا اردکانیان، انتقال آب به ایران از حالت فیزیکی خارج شده و وزیر نیرو دنبال انتقال آب مجازی به ایران از طریق همکاری در زمینه توسعه کشت فراسرزمینی در تاجیکستان است. رضا اردکانیان، وزیر نیرو که برای شرکت در اجلاس بین‌المللی دهه اقدام برای آب و توسعه پایدار به تاجیکستان سفر کرده است، در دیدار با وزیر امور خارجه تاجیکستان، شرایط همکاری در زمینه کشت فراسرزمینی و توسعه همکاری درباره آب و انرژی را بررسی کرد. اگرچه از جزئیات دیدار وزیر نیرو با وزیر امور خارجه تاجیکستان اطلاعات زیادی در دسترس نیست، اما گویا اردکانیان قصد دارد با توسعه همکاری ایران و تاجیکستان در زمینه توسعه کشت فراسرزمینی، زمینه تأمین بخشی از نیازهای ایران را در قالب آب مجازی فراهم کند.

عبور آب از سرزمینی ناامن

تاجیکستان با ایران مرز مشترکی ندارد و خط انتقال آب این کشور به ایران از مسیر افغانستان به‌عنوان کشوری ناامن، عبور خواهد کرد. عبور خط لوله انتقال آب از کشوری که امنیت کافی ندارد، تا حدود زیادی ماهیت طرح انتقال فیزیکی آب از این کشور به ایران را زیر سؤال می‌برد. طرح انتقال خط لوله آب از تاجیکستان به ایران، در سال ۲۰۰۷ میلادی در سفر رئیس‌جمهوری وقت ایران، یعنی محمود احمدی‌نژاد، به تاجیکستان در ملاقات با همتای تاجیکش، امام‌علی رحمان، مطرح شد و اولین سند آن به امضا رسید. اولین جزئیات این توافق، از سوی سفیر تاجیکستان در جمع رسانه‌ها مطرح شد. در آن زمان، سفیر تاجیکستان اعلام کرد اگر ایران قصد داشته باشد از آب مازاد تاجیکستان بهره ببرد، باید لوله‌ای با قطر دو برابر آب انتقالی برای صدور نفت یا گاز به تاجیکستان طراحی کند. با وجود این اظهارات، دولت رسما واکنشی به سخنان سفیر تاجیکستان نشان نداد. اواخر ماه می سال ۲۰۱۲، در جلسه دهم کمیسیون دولتی اقتصاد و تجارت تاجیکستان و ایران، سند انتقال آب تاجیکستان به خراسان عملا به جریان افتاد. آن زمان ایران پیشنهاد کرد در قبال انتقال آب، نفت، گاز یا پول پرداخت کند و بر همین اساس، ایران متعهد شد یک لوله آب در مسیر ۶۰۰کیلومتری بدخشان تاجیکستان تا خراسان ایران نصب کند که البته تا امروز این طرح به دلیل تبعاتی که برای امنیت کشور دارد، روی کاغذ باقی مانده است.

بررسی همه‌جانبه تمام گزینه‌ها الزامی است

بدون شک، تأمین فیزیکی آب تنها راه رفع نیازهای کشور نیست و این نسخه دیر یا زود به بن‌بست خواهد خورد. آبی که از آن سوی مرزها می‌آید، تابع شرایط پیچیده سیاسی و امنیتی خواهد بود. آب مازاد تاجیکستان به دلیل رهاشدن مزارع انگور این کشور و محدودیت‌های مذهبی برای عرضه این محصول به کارخانه‌های تولیدی است. همچنین ذوب یخچال‌های این کشور ناشی از گرمایش جهانی، آب مازاد را در تاجیکستان تولید کرده است. در نتیجه، هرگونه تغییر در شرایط اجتماعی یا اقلیمی می‌تواند وضعیت منابع آب تاجیکستان را تحت تأثیر قرار دهد. مرتضی افتخاری، رئیس مؤسسه تحقیقات آب، در گفت‌وگو با «شرق» درباره احتمال پایان‌یافتن منابع مازاد آب تاجیکستان که ناشی از ذوب یخچال‌هاست، عنوان می‌کند: وضعیت ذوب یخچال‌ها در قطب شمال و جنوب متفاوت است؛ یخچال‌های قطب جنوب بر اثر گرمایش جهانی ذوب می‌شود، اما در یخچال‌های قطب شمال وضعیت برعکس است. بنابراین برای اینکه بدانیم تاجیکستان چقدر از این موضوع متأثر است، باید مطالعه انجام دهیم. به نظر می‌رسد توسعه کشت فراسرزمینی در تاجیکستان با هدف کاهش فشار بر منابع آبی کشور نسبت به انتقال فیزیکی آب به ایران، روش معقول‌تری باشد. رئیس مؤسسه تحقیقات آب دراین‌باره می‌گوید: دیدگاه شخصی من این است که روی آب‌های خارج از کشور حساب باز نکنیم، اما هدف از انتقال آب نیز مسئله مهمی است. در کل فکر می‌کنم روی کشت فراسرزمینی می‌توانیم کار کنیم، ولی به این معنا نیست که در داخل کشور موضوع آب را رها کنیم.

افتخاری با استناد به سخنان معاون وزیر جهاد کشاورزی، وابستگی محصولات استراتژیک به کشت فراسرزمینی را غیرمنطقی می‌داند، اما تأکید می‌کند: در فرایند مذاکره برای انتقال آب به روش‌های مختلف، باید گزینه‌های متفاوت را مدنظر قرار داد. با توجه به رویکرد وزیر نیرو در جلب مشارکت سایر دستگاه‌ها، بدون شک می‌توان با مشارکت وزارت نفت، قراردادهایی را منعقد کرد که ریسک‌های مختلف در متن آن لحاظ شده باشد.